

Naročnina: 30 dinov mesečno, 360 dinov letno, za izposojilno 40 dinov.

Uredništvo:

Ljubljana, Kneževa ulica 5. Telefon številke 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 440.
Celje: Kocenceva ul. 2. Telefon številke 190.
Rokopisi se ne vračajo. - Oglasi po tarifi.

JUTRO

Upravištvu: Ljubljana, Prešernova ul. 54.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inzeratni oddelki: Ljubljana, Prešernova ulica 4. Telefon št. 2402.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta št. 13. Telefon št. 455.
Podružnica Celje: Kocenceva ulica št. 2. Telefon št. 190.
Računi pri pošti št. 66. Zavodil: Ljubljana št. 11.842; Praha št. 78.180; Wies Nr. 105.241.

Veličasten pogreb vojvode Stepanovića

Ob udeležbi kralja, članov vlade, diplomatskega zbora in velike množice naroda so ga včeraj popoldne položili k zadnjemu počitku

Čačak, 30. aprila p. Danes popoldne so položili ob udeležbi skoraj nepregledne množice občinstva, predstavnikov oblasti in zastopnikov raznih organizacij k večnemu počitku telesne ostanke vojvode Stepanovića. Izza burnih vojni dni Čačak se ni videl tolikih množic, ki so se danes kljub skrajno neugodnemu vremenu zbrale v njegovem okolišju. Da izkažejo zadnjo čast nesmrtnemu vojskovodji, s slavo ovenčanemu borcu za osvoboditev in ujedinenje velike Jugoslavije, vojvodi Stepanoviću. Že od včeraj popoldne je bil Čačak podoben velikemu mavrišču, a vedno znova so prihajale na vozovih, avtomobilih in v vlakih nove deputacije, da se poklonijo manom nesmrtnega sina naroda. Mimo odra v čačaki cerkvi, kjer je na visokem v vencu in šopki obsutem katafalku počivalo truplo velikega pokojnika, so ves popoldne romale v strnjenih vrstah mnogotisočglave množice. Zlasti mnogo je bilo prirošnih seljakov in seljakin, ki so prihiti od blizu in daleč, da še enkrat pogledajo v obraz onemu, ki jih je v najhujših borbah vodil in katerega ime jim je bilo v najtežjih časih tolažba in nada.

Minister vojske in mornarice general Hadžić je bil že od včeraj v Čačku, danes jutraj pa so prispeli še ministri Uzunović, dr. Srskić, dr. Korošec, dr. Drinković in dr. Prangeš, zastopniki vseh pri naši vladi akreditiranih držav ter številne deputacije iz notranjosti države. Posebne delegacije so poslane zavezniki vojske, tako Češko-slovaška, Francija in Anglija. Nepregledna je bila vrsta rezervnih oficirjev, članov Narodne Odrbane in predstavnikov raznih drugih patriotskih organizacij in korporacij. Posebno številno je bilo zastopstvo tudi Sokolstvo.

Začetek pogrebnih svečanosti je bil določen za 2. popoldne. Ob mrtvaškem odru so se zbrali oficijelni zastopniki in pokojnikova rodbina; poleg vdove, hčerke, zeta in vnukov, tudi 77-letni brat pokojnega vojvode, priprust seljak iz Kumodraža pri Beogradu, kjer gospodari na očetovem posestvu.

Točno ob 14. se je pripeljal z avtomobilom iz Topola Nj. Vel. kralj v spremstvu dvornega maršala Dimitrijevića. Na vstopu v cerkev ga je pričakovala duhovščina in generaliteta, na kar se je kralj takoj podal pred oder, kjer je nekaj časa nemo in globoko glaven zrl na mrtvega vojskovodjo, ki mu je v tolikih bitkah zvesto in hrabro stal ob strani.

Kmalu za tem je prispel na čelu množične duhovščine patrijarh Dimitrije, ki je opravil cerkvene obrede. Na levi strani odra so stali kralj, ministri in pokojnikova rodbina, na desni strani pa odposlanci tujih držav, generalni štab in oficirski zbor. Po končanem obredih je imel patrijarh Dimitrije ginljiv govor, v katerem se je poslovil od pokojnika, stavljajoč ga za vzgled za poznejše generacije, ki jim bo vojvoda Stepanović svetel vzor rodoljubne in patriotske požrtvovalnosti. Ko je patrijarh končal svoj govor, je kralj pristopil k pokojnikovi rodbini ter ji v prisrčnih besedah izrazil svoje sožalje.

Poslovilni govor ministra generala Hadžića

Med grobno tišino, ki jo je prekinjalo le zatajeno ihtenje, so dvignili krsto vojni minister general Hadžić, admiral Prica, šef generalnega štaba general Milovanović in armijski komandant Mitrović ter jo ponesli iz cerkve. Oficirji so krsto položili na topovsko lafeto ter jo prekrili z državno zastavo.

pariranjem. Naši interesi so silno povezani med seboj, naša domovina je hiša, ki se šele gradi. Dokler ne premagamo sedanje socialne primitivnosti, se bomo vedno vračali v linije napredka v splošno nazadovanje. Vsi naši socialni programi so Sisifovo delo, dokler nimamo trdnega zgrajene države in dobro organizirane družbe. Ali je mogoče kateri naš stan iztrgati iz skupnih tal? Naše delavstvo je po ogromni večini na pol kmečko; mnogi njegovi problemi so tudi problemi kmečke večine in z njo vred cele družbe. Prav tako je naš obrtnik mali človek, katerega interesi so zelo blizu interesom delavca. A na drugi strani je naša industrija v početkih in v svoji celoti ni tip čistega kapitalizma, temveč predstavlja v množičnem kompromisu dela in kapitala. Socialni problemi v našem narodu nimajo onih iz ogromnih nasprotstev med delom in kapitalom izvirožajočih ostrin, kakor v industrijskih državah

Preden je sprevod krenil proti pokopališču, je izpregovoril v slovo Stepanoviću vojni minister general Hadžić. V daljšem izbranem govoru je najprej orisal pokojnikove neprekosljive vojaške vrline in neprecenljive zasluge, ki si jih je priboril vojvoda Stepanović v svoji 50letni, skoraj neprestani borbi za narodno in državno osvoboditev in ujedinenje. Zato predstavlja njegova smrt nenadomestljivo izmuho ne samo za jugoslovensko armado, marveč za ves jugoslovanski narod, ki raztužen plaka ob njegovem grobu. Ime vojvode Stepe ostane za vselej uvrščeno v vrsto naših najzaslužnejših vojskovodij in naših največjih mož.

Veličastna žalna povorka

Nato je krenila žalna povorka izpred cerkve proti pokopališču. Na čelu so korakali z godbo kraljeve garde oddelki vojske, njej so sledile dolge kolone raznih deputacij. Skoraj iz vseh občin Srbije in mnogih drugih krajev države so bila navzoča posebna odposlanstva. Pred krsto so nosili vojaški pokojnikova odlikovanja, nato pa so sledili venci in šopki, med katerimi sta se zlasti odlikovala venec kralja in venec Narodne Odrbane. Za krsto je stopala napreje rodbina, nato pa kralj, člani vlade, predstavniki tujih armad, generaliteta, uradništvo, oficirski zbor, meščanstvo in oddelki vojske. Povorka je zaključila skoraj nepregledna vrsta seljakov in seljakin v pestrih narodnih nošah.

Ob grmenju topov so položili vojvodo Stepo v grob

Na pokopališče so prinesli krsto k grobu člani Narodne Odrbane in predstavniki rezervnih oficirjev. V kapeli je opravil patrijarh Dimitrije običajne molitve, nakar so sledili žalni govori. Prvi je govoril v imenu čačanske Narodne Odrbane odvetnik Ljubomir Korđić, za njim pa v imenu centralnega odbora Narodne Odrbane general Collović. Sledil je nato še govor zastopnikov invalidov, združenja rezervnih oficirjev, sarajevske mestne občine, čije častni član je bil vojvoda Stepanović. V imenu Sokolstva so govorili dr. Dragan Purić, za Aeroklub pa polkovnik Vlačić. Po končanih govorih je izstrelila pešadija in artiljerija častne salve, med tem pa so člani Narodne Odrbane spustili krsto v grob. Ves narod je zaplakal, ko so prve grude zabobnele na krsti. Ginljiv je bil prizor, ko so člani Udruženja rezervnih oficirjev sesuli v grob vrečo zemlje s Cera, kjer je izbojeval vojvoda Stepa znamenito zmago 1. 1914. Bila je skoraj zvrhana gomila, ko so zadnji pogrebnici pristopili k grobu in polagali z golimi rokami grude črne prsti na grob.

Povratak kralja in vlade

Pred odhodom je kralj še enkrat izrazil sožalje rodbini in se nato z avtomobilom odpeljal nazaj v prestolnico. Zvečer so se s posebnimi vlakmi odpelale tudi razne deputacije in delegacije vojske, mnogo ljudstva pa je ostalo še v Čačku, da lutri še enkrat opravi tiho pobožnost nad grobom nepozabnega in nesmrtnega vojskovodje.

Zadnja čast Beograda vojvodi Stepanoviću

Beograd, 30. aprila p. Za časa pogreba vojvode Stepanovića v Čačku je tudi v Beogradu počivalo vse delo. Ob 2. so trgovci zaprli vse svoje trgovine, a tudi v kavarnah je bilo zastajalo življenje. Za nekaj časa je določa ustavljen tudi tramvajski promet, tako da je tudi prestolnica izkazala zadnjo čast vojvodi Stepanoviću.

Evrope in Amerike. Pri nas je velik del bede samo posledica primitivnih delovnih metod in le-te posledice kulturne zaostalosti. Več kulturnega napredka — več gnoja v zemlji, več strojev na polju. Več civilizacije — več kruha. Več kruha — manj socialnega nezadovoljstva. Ogromen mrtvi kapital leži v zemlji, a kdo naj ga dvigne? Silne količine energij so v naših ljudeh, toda kaj jih veže, kaj uničuje? Primitivnost misli in dela, primitivnost razmer (ki pa so vedno v ljudeh). Ni treba mednarodnih programov, da se opazi socialni problem jugoslovanskega naroda. Racionalizacija dela ter kulturna, zdravstvena in etična povzdiga našega človeka — to porlavlje socialnega življenja se ne da rešiti s praporci in gesli. Zani je treba nametnega, solidnega in treznega dela. In pravega splošnega, majniškega navdušenja, dobre volje in uvidnosti.

Nova pogodbeni osnova Male antante

Po inicijativi našega kralja se bo sklenila skupna pogodba mesto dosedanjih posameznih — Temu bo sledila popolnoma nova politična orijentacija

Bukarešta, 30. aprila, g. Iz dobro informiranega vira se izve, da bo jugoslovenska vlada na željo kralja Aleksandra predlagala pri obnovitvi pogodb, ki tvorijo Malo antanto, naj bi bila na mesto dosedaj obstoječih medsebojnih pogodb, sklenjena skupna pogodba med vsemi tremi državami. Uresničenje tega predloga pa bi popolnoma spremenilo dosedanja položaj, ker

bi se pojavila popolnoma nova politična orijentacija. Tako bi Češko-slovaška prevzela glede Bolgarije obveznosti, ki jih sedanje pogodbe z Jugoslavijo in Rumunijo ne vsebujejo. Ker bi uresničenje tega predloga zadelo tudi v drugih ozirih na težave, menijo, da bodo medsebojne pogodbe zaenkrat podaljšane in da bo mogoče izvesti jugoslovanski predlog šele pozneje.

Verouk ostane obligatoren predmet v osnovnih šolah

Diference obstojajo le še glede aprobacije učnih knjig

Beograd, 30. aprila, 6. V zadnjem času so, kakor znano, pravoslavni in katoliški cerkveni krogi bili iako vzemirjeni vsled vesti, da bo v novih školskih zakonih verouk izločen iz učnega programa ter prepuščen kot strogo verska zadeva posameznim cerkvam, da ga izven šole uredijo, kakor smatrajo za potrebno. Katoliški in pravoslavni episkopat sta pokrenila skupno akcijo, da ostane verouk kot bistveni del učnega načrta. Tudi velik del javnega mnjenja je bil za to, da se v vprašanju verouka postopa s skrajno delikatnostjo. Kakor se sedaj iz cerkvenih krogov doznava, je minister prosvete sporočil, da ne misli na uklenjenje verouka kot obligatornega učnega predmeta na osnov-

nih šolah. Nasprotstva pa obstojajo še glede učnih knjig. Ministrstvo prosvete stoji na stališču, da pripada odobritev učnih knjig za verouk ministrstvu pravde kot resornemu ministrstvu za cerkvene in verske posle, episkopat pa smatra odobritev takih knjig kot pravico cerkve odnosno cerkvenih oblasti ter pripuša le pregled državne obastitnje s tehničnega pedagoškega in splošno državnega vidika. Zdi se, da v tem vprašanju katoliški in pravoslavni krogi niso povsem edini. Pravoslavni so popustljivejši, katoliški vztrajajo odločno na svojem stališču. Pričakuje se pa, da se bo tudi tu našla kompromisna rešitev.

Uspešen potek jugoslovensko-rumunskih pogajanj

Skoro v vseh vprašanih dosežen sporazum — Pogajanja so preko praznikov odgodena

Beograd, 30. aprila p. Ministrstvo zunanjih del je nocoj izdalo naslednji komunikat: Rumunsko-srbsko-hrvatsko-slovena konferenca, čije naloga je ureditev vseh še nerešenih vprašanj med obema državama, je danes odložila večino svojih del zaradi počitnic preko velikonočnih praznikov pravoslavne cerkve. Redne seje večine podkomisij so odgodene do 10. maja. Izjemo tvori podkomisija za ureditev vprašanj rumunskih in srbskih šol in cerkva v Banatu, ki bo nadaljevala svoje delo. Del članov rumunske delegacije ostane v Beogradu, kjer bodo nadaljevali svoje delo tudi tekom velikonočnih počitnic. Ostali člani rumunske delegacije bodo izkoristili praznike, da odpočijejo v Bukarešti in da prejmejo od svoje vlade še neke dopolnitvene instrukcije. Dosedanje delo konference je rodilo prav povolne rezultate, zlasti ako se vpošteva kratak čas njenega dosedanjega delovanja in pa z ozirom na obilico vprašanj, ki se nahajajo na dnevnem redu. Nekatera vprašanja so že bila v definitivni obliki urejena, dočim obstoja za preostala vprašanja na podlagi dosedanjega naglega poteka pogajanj. mnogo nade, da bodo po 10. maju t. l. na zadovoljiv način rešena. Ker se je doslej že razpravljalo o vseh vprašanih, je

bil dosežen principijski sporazum glede osnov skoro vseh konvencij, ki bodo med obema državama zaključene. Zlasti pa so docela zavržene naslednje konvencije: Konvencija o pravni pomoči v civilnih in kazenskih stvareh, konvencija o dolgovih in terjativah v bivših avstro-ogrskih kronah, konvencija o preprečevanju dvojne obdavčitve z neposrednimi davki, konvencija o pravici pridobivanja in o zaposlitvi delavcev, konvencija o zavarovanju delavcev, konvencija o bolniškem zavarovanju, konvencija, ki se nanaša na železniški promet in končno konvencija o varstvu in vzdrževanju mejnikov in ostalih znakov, ki služijo razmejitvi. Nadalje so rešena tudi načelna vprašanja glede ureditve medsebojnih odnošajev med bivšimi administrativnimi jedinicami, ki so bile razdeljene na obe strani državne meje na podlagi trianonske mirovne pogodbe in protokola o razmejitvi z dne 24. novembra 1923. Za tem je dosežen sporazum glede osnovnih načel konvencij, s katero se ureja razdelitev in izmenjava arhivov, konvencija o pokojninah, in o razdelitvi pokojniških fondov v bivših upravnih enotah, ki leže na obeh straneh državne meje.

Kraljev prihod v Zagreb

Beograd, 30. aprila, p. Kakor doznava vaš poročevalec iz vladnih krogov, odpotuje Nj. Vel. kralj dne 13. maja v Zagreb.

Neresnične vesti o odhodu poslanika Šebe

Beograd, 30. aprila p. Že nekaj dni se je govorilo, da je češko-slovaška vlada odpoklicala svojega predstavnika v Beogradu poslanika Šeba in da bo v kratkem imenovan njegov naslednik. Poslanik Šeba je danes pombastil vašega poročevalca, da to vest demantira kot docela neresnično.

Poset grške mornarice v Jadranu

Atene, 30. aprila, g. Grška mornarica bo letos poleti obiskala italijanska pristanišča ob Jadranu. Rimska vlada zagotavlja, da bo italijanski narod sprejel grško eskadro z velikim veseljem. Verjetno je, da bo grška eskadra pri tej priliki obiskala tudi jugoslovenska pristanišča ob Jadranu in vrnila s tem obisk za poset jugoslovenske mornarice na Krfu, ki je bil napovedan za mesec maj.

Odpust iz državne službe

Beograd, 30. aprila p. G. Josip Medveden, član ljubljanske narodnega gledališča, je odpuščen iz državne službe.

Prihodnja številka »Jutra« izide zaradi današnjega tiskarskega praznika v petek, 3. maja ob običajnem času

Afera Gabrijele Šmita vrnjena v Zagreb

Državno sodišče se je proglasilo za nekompetentno.

Beograd, 30. aprila, p. Razprava proti zagrebškemu mesarju Gabrijele Šmitu je trajala sinoči do 11. ure zvečer ter je bila po govoru državnega pravdnika in zagovornika zaključena s tem, da bo danes izrečena razsodba. Zvečer ob 6. je bila publicirana odločitev. Sodišče se je proglasilo za nepristojno za presojo te zadeve, je vrnilo predmet sodnemu stolu v Zagrebu, ki naj uvede redno postopanje pred rednim sodiščem. V motivaciji svojega odloka naglašajo sodišče, da je pristojno samo za kazniva dejanja nanašajoča se na poglavje 9. srbskega kazenskega zakonika in za dejanja po čl. 1, 3, 13, 17. in 18. zakona o zaščiti države. Po poteku glavne razprave pa se sodišče ni moglo prepričati, da je obtoženec zagrešil »eno izmed teh dejanj, ki bi imelo obleležje citiranih členov in zakonov. Zato je sodišče odločilo, da se vrne vsa zadeva rednemu sodišču v Zagrebu, ne da bi se nadalje spuščalo v vprašanje, ali je obtoženec zakrivil dejanje, ki je predmet obtožbe in ki bi spadalo pod pristojnost rednega sodišča.

Davčna blagajna v Prelogu izropana

Prelog v Međimurju 30. aprila, 6. Nocoj so neznan tatovi vdrl v prostor davčne urada ter odnesli pol milijona dinov v gotovini.

Priprave za novi obrtniški red

Uveden bo splošno sistem svobodne obrti in dvojne usposobljenosti — Redukcija vajeniške učne dobe

Beograd, 30. aprila r. V ministru trgovine in industrije se živahno pripravljajo gradivo za novi ednotni obrtniški zakon, ki ga smatra vlada za nujen. Računati je, da bo zakon gotov in uveljavljen že meseca maja. Zakon bo sponel na načelu svobodne obrti. Koncesijski zakon bo odpravljen. Splošno bo izpeljan princip dvojne usposobljenosti i za pomočnika i za mojstra. Učna doba bo dve ali triletna ter bo torej za nekatere obrti in pokrajine reducirana. (Pri nas velja minimalna triletna učna doba.) Po dveh letih bo pomočnik mogel napraviti mojstrski izpit in s tem pridobiti kvalifikacijo za samostojno obrtnika. Posebna kvalifikacija vajenca ne bo predpisana, odnosno se ne bodo stavile za nobeno obrt posebne zahteve glede predizobrazbe.

Zelo različna so bila mišljenja glede knjigotštva in tiskarnišva, ki sta dosedaj spadala v večini države med koncesijonirane obrti. Ta omejitev sedaj odpada in bi po usvojenem načelu bile tudi ti dve obrti svobodni.

Z ozirom na to, da se bo event. ipak izkazala potreba praktične korekture načela svobodne obrti pa bi v novem zakonu ministru trgovine dano pooblastilo, da potom posebne uredbe ipak lahko za posamezne obrti uvede sistem koncesije.

Posvetitev škofa dr. Rožmana

Zagreb, 30. aprila. r. Kakor doznava »Nar. politika«, bo novi ljubljanski škof-koadjutor dr. Gregor Rožman, ki je bil pridelen ljubljanskemu škofu dr. Jegliču, posvečen šele meseca julija. Do konca junija bo novoimenovani škof vršil še profesuro na ljubljanski univerzi (bogoslona fakulteta). Po eni verziji bo škof dr. Rožman posvečen v Rimu, po drugi pa od nadškofa doktorja Bauerja v Zagrebu.

Vprašanje ljubljanskega proračuna

Beograd, 30. aprila. p. Vesti, da je ljubljanski proračun že potrjen, se preuranjeno. Proračun bo šele te dni predložen ministru financ v odobritev.

Uspeh Ite Rine v Beogradu

Beograd, 30. aprila p. Nocoj je odpotovala gđ. Ida Kravanja, ki je prisostvovala v Beogradu vzporedno s svojo prvega filma »Erotikon« z budimpeštanskim brzovalom v Berlin, kjer bo zopet sodelovala pri snemanju novih filmov. Na kolodvor jo je sprejelo več sto oboževalcev. Njen nastop v kinu Kolarac je bil vrlo uspešen.

Napredek naše rudarske produkcije

Slovenija producira več kot eno tretjino vsega jugoslovenskega premoga.

Beograd, 30. aprila. Generalna rudarska direkcija je zbrala in uredila podatke o rudarski produkciji v letu 1928. Iz teh podatkov je razvidno, da je rudarska produkcija v tem letu napram letu 1927. zelo napredovala. Nazadovanje izkazuje samo produkcija svinčene in cinkove rude, antimona, boksita, marmorja in milninske kamna. Podrobni podatki so naslednji: Črni premog 357.472 ton (1927: 298.141), ružavi premog 3.666.030 (3.484.925), lignit 1.028.378 (778.120), piriti 64.273 (56.604), bakrena ruda 327.793 (288.400), železna ruda 439.481 (335.899), svinčena ruda 94.158 (100.747), cinkova ruda 1.150 (1.667), broma ruda 16.678 (11.592), antimonova ruda 1.075 (1.162), manganova ruda 2.660 (1.075), marmor 1.839 (3.070), milninski kamni 980 komadov (1.095), mavci 1.170 (1.064), asfaltni kamen 535 (142), solna voda 3.518.263 (3.390.750), zemeljski plin 930.391 (603.946). Od celokupne premogovne produkcije odpade na Slovenijo ružavicega premoga 1.703.333 (1.739.672), lignita 125.748 (126.717), črnega premoga 518 (339) ton.

Vprašanje državnih tvornic za svilo

Beograd, 30. aprila. Ministrstvo poljedelstva in vod se pogaja s skupino inozemskih kapitalistov, ki so stavili ponudbo, da prevzamejo v zakup dve državni tvornici svile od 3 tvornic svile, ki so last države. Te tvornice se nahajajo v Pančevu, Novem Sadu in Kaniži. Tvornice predelujejo svilene kokone, ki se pridobivajo v Vojvodini. Produkcija svilnenih kokonov v Južni Srbiji se ne predeluje doma, temveč izvažajo preko Soluna v inozemske tvornice. Čeprav naše tvornice polno obratujejo, je vendar proizvodnja padla na eno tretjino predvojne produkcije v Vojvodini. Vzroke za to nazadovanje je treba iskati v splošni upravi državnih podjetij, kakor tudi v pomanjkljivi tehnični ureditvi. Inozemski kapitalisti so pripravljeni prevzeti navedene tvornice v svojo upravo ter jih preurediti na docela moderni osnovi. Ministrstvo produkcije sedaj te ponudbe in stavlja zaenkrat kot glavni pogoj, da pri eventualni oddaji državnih tvornic inozemskim kapitalistom zalagci popolno zaposlitev domačega delavstva in nameščenec. Ako inozemski kapitalisti odklonijo to bitno zadevo, bo ministrstvo reorganiziralo državne tvornice svile v lastnem delokrogu ter izvršilo v najkrajšem času temeljite preosnove.

Konferenca težke železne industrije

Osek, 30. aprila. Na pobudo osješke železnicarne se bo vršila 15. maja v Beogradu konferenca predstavnikov težke železne industrije. Na tej konferenci, ki se je bodo udeležili zastopniki težke železne industrije iz Ljubljane, Zagreba, Vojvodine in še nekaterih krajev Slovenije, bodo razpravljali o korakih, ki bi jih bilo treba ukreniti v zaščito in pospeševanje domače železne industrije. Na konferenci bodo sodelovali tudi zastopniki ministrstva za rudo.

Tudi majske veselice so prepovedane

Osek, 30. aprila. T. Tukašnja policija je današnje prepovedala poleg običajnih majskega povork, zborovanj in manifestacij tudi vse zabave in veselice, ki so jih za jutrišnji dan napovedale posamezne delavske organizacije.

Gostovanje zagrebske Viktorije v Sofiji

Zagreb, 30. aprila. r. SK Viktorija je povabljena v Sofijo, kjer bo gost SK Leva. Viktorija odpotuje v Sofijo 3. maja.

Izredna seja mariborskega občinskega sveta

Zalna manifestacija za pokoljnu voljo do Stepanovića. — Izvolitev davčne komisije

Maribor, 30. aprila. Nocoj se je vršila izredna seja mariborskega občinskega sveta. Na dnevnem redu je bila samo izvolitev odbora za določitev pridobnine. Župan dr. Juvan se je uvodoma spominjal velikih zaslug pokoljnega vojvode Stepe Stepanovića za osvobodjenje in uveljavljenje jugoslovenskega naroda. Obč. svet je stoji poslušal njegov govor in zaklical pokoljnu trikratni »Slava«. Mestna občina je poslala povodom smrti pokoljnega vojvode vojnomu ministru, mestni občini v Čačku in centralnemu odboru Narodne odbrane v Beogradu sožalne brzojave. Sledila je volitev odbora za pridobnino. Ker se po daljših razgovorih in po obširni debati ni doseglo soglasja, je župan odredil volitve po listkih. Oddanih je bilo 32 glasov in so dobili: župan dr. Juvan 32, inž. Dračar 32, trgovec Gulda 21, trgovec Jančič 28, obrtnik Milo Vahar 15, obrtnik Tratinč 31, trgovec Klančič 11, obrtnik Robavs 28 glasov. Izvoljeni so bili torej za člane davčne komisije gg.: župan dr. Juvan, inž. Dračar, trgovec Gulda in Jančič ter obrtnika Tratinč in Robavs. Nato je bil soglasno sprejet predlog obč. svetnika g. Grčarja, naj se zaprosi vlada, da tvori mesto Maribor z okoliškimi občinami enotno davčno okrožje ter da se določi za to okrožje več komisij in sicer po kategorijah. Soglasno je bil sprejet tudi dodatni predlog podžupana dr. Lipolda, da se zaprosi vlada, da določi tudi za primer, da ostane mestna občina mariborska sama zase davčni okoliš, izvolitev vsaj še ene komisije. Nato je župan ob 20.45 zaključil izredno sejo.

Kardinalni problem

Nemčija, reparacije in ml.

Te dni so o priliki konflikta na reparacijski konferenci vnanji, v prvi vrsti francoski listi objavili vrsto izjav, ki jih je bil podal nemški zastopnik Schacht ob raznih prilikah. Izjave so bile izrečene sicer že v toku zadnjih dveh, treh let, prav tako so njegovi članki izšli že pred časom. Vendar so še vedno aktualni, zakaj nikakor si ni mogoče misliti, da bi se bilo naziranje gospoda Schachta odteje spremenilo. Računati moramo tedaj, da velja tudi še danes. Iz njih se zrcali pravi nemški državnik.

Mnogi listi so svarili pred optimizmom v tej zadevi, osobito pa pred interpretacijo, kakor da gre pri tem samo za osebene nazore, za katere je odgovoren imenovani politik sam. Trdi se nasprotno, da imajo slične politične nazore tudi mnogi drugi nemški politiki, prav gotovo pa mnogi gospodje iz vrst nemške nacionalne desnice in da je spričo tega treba računati tudi z ono Nemčijo, ki odseva iz Schachtovih izjav.

Kakor se vidi, gre pri tem za staro dilemo, ki vznemirja duhove med nemškimi sosedi že vso povojno dobo. Vprašanje je, ali se sme bolj zaupati onim političnim krogom v Nemčiji, ki so iskreno za sporazum z vsemi sosedi in ki resnično stremijo za mirnim sožitjem ter ne jemljó sedanjega stanja le kot provizorij, ali pa je treba še vedno računati z nepomirljivimi, šovinističnimi in irendentističnimi elementi, ki niso spremenili svoje politične mentalitete izpred leta 1918. Schachtov slučaj je zopet obrnil pozornost na ta kardinalni problem.

V svojih govorih in člankih se je ta gospod z veliko vehemenco obrnil proti meji na vzhodu. Z vso odločnostjo zastopa nazor, da ne bo prej pomirjenja v srednji Evropi, dokler se ne spreminijo meje, ki jih je postavil izid svetovne vojne. Posebno pa naglašava Schacht, da je brezpogojno treba popraviti mejo napram Poljski; za tahtava za Nemčijo Gornjo Slezijo in koridor ob dolnji Visli, pa tudi Poznanjsko. V tem pogledu ne pozna nikakega kompromisa in se mu zdijo zahteve po restavraciji starih meja kar samoobsebi umljive.

Znano je, da navedeno Schachtovo naziranje ni nikaka izjema, marveč da je v Nemčiji silno razširjeno. Sličen nazor glede vzhodnih meja zastopa tudi velik del, če ne celo večina ljudi, ki nikakor ne pripadajo šovinističnim krogom. Zato so mnogi nemški listi porabili priliko ter te dni opozarjali, da Schacht ni morda izjema in da zato ne zadostuje, ako ga nemška vlada v bodoče zamenja s kom drugim.

Nas v mejnem področju med srednjo Evropo in Balkanom ravno ta problem najbolj zanima; tudi za nas ni brez važnosti, kako se pletejo politični vzroki radi nemško-poljske meje. Ako je večina nemških politikov vnetja za stremjenje po reviziji meje na vzhodu, se mora prej ali slej pokazati tudi v praksi učinek te težnje. Iz tega izhaja, da ne more nastopiti iskreno pomirjenje na vzhodu, marveč obratno, da se morajo neprestano ponavljati incidenti razne vrste, ki jih lahko sprožijo malopomembne zadeve, ki pa so stvarno izraz latentnega nasprotstva. Iz tega izvora izhaja poljsko-nemška carsinska vojna, ki se ne more omiliti, kaj šele končati, in iz istega izvora se je sprožil konflikt radi zaščite narodnih manjšin, ki se je prenesel že v območje Društva narodov.

Spričo tega moramo računati, da se bodo tudi v bodoče ponavljali spori slične prirode na nemškem vzhodu. Schachtov nastop kaže, da so možje z navedenim vnanjopolitičnim konceptom na zelo odločujočih mestih, kar je za presojo bodočih mednarodnih odnošajev v Srednji Evropi tem pomembnejše.

Pred rešitvijo avstrijske vladne krize

Težavna pogajanja novo določenega kancelarja z Landbundom
Kandidatura dr. Streeruwitza je le zasilna rešitev

Dunaj, 30. aprila. Izgleda, da bo avstrijska kriza po dolgotrajnih pogajanjih končno vendarle rešena. Kandidat za vveznega kancelarja dr. Streeruwitz razpravlja s predstavniki Landbunda in pogajanja potekajo dokaj ugodno. Najtežje vprašanje je imenovanje zaupnika landbundovske skupine v novem kabinetu. V Landbundu so namreč 3 skupine, katerih vsaka ima svojega kandidata za mesto podkancelarja. Na to mesto bo najbrže imenovan dosedajni podkancelar Hartleb. Pri poteku pogajanj naglašajo predstavniki Landbunda, da žele čimprej rešitve avstrijske krize, ker ne bi radi nosili očitka, da zavlačujejo neno rešitev.

Imenovanje dr. Streeruwitza kot kandidata za mesto avstrijskega vveznega kancelarja živahno komentira avstrijski podeželski tisk in vidi v tem le zasilno rešitev, ker krščanski socialci niso mogli najti za sedaj primernejšega moža. Streeruwitz je predlagal spodnje-avstrijski kmetijski svet in je državna kmečka zveza enoglasno odobrila to kandidacijo. Na ta način je dr. Streeruwitzu zagotovljena podpora krščansko-socialnih poljedelcev in je skoro gotovo, da bo po zaključku pogajanj z Landbundom zastopal dr. Streeruwitz v novi vladi ne samo težnje avstrijske trgovine in industrije, temveč tudi avstrijskih agrarcev.

Stroga pripravljenost za 1. maj v Berlinu

Komunisti so že dva dni pred delavskim praznikom začeli izživati nemire — Vlada namerava vzdržati red za vsako ceno

Berlin, 30. aprila. a. Kljub prepovedi policijskega predsednika berlinske policije so se večerj zbrali berlinski komunisti na različnih krajih Berlina ter pričeli napadati pasante in policijo. Na mnogih krajih je prišlo do ogroženih spopadov, pri čemer je bilo težje ranjenih več policijskih uradnikov in demonstrantov. Izvršene so bile tudi številne aretacije. Za jutri so uveljavljene obsežne varnostne priprave ter ima najstrožjo pripravljenost celokupna berlinska policija. Policijski predsednik je izdal ponovni razglas na prebivalce, v katerem opozarja, da poskušajo nekateri podkupljeni elementi sejati nemir in škodovati ugledu nemške države.

Komunisti razvijajo za prvomajsko demonstracijo po berlinskih ulicah nadvse živo agitacijo ter dele v predmestju lističe, na katerih pozivajo svoje pristaje, da protistrajajo na ulicah proti prepovedi proslave 1. maja. Med njimi se razširjajo govorice, da je računati pri eventualnih spopadih s krvoprelitjem. Za središče komunističnih nemirov sta določena Potsdamski in Aleksandrov trg. Oba trga sta važni in živahni prometni točki ter je policija sklenila za vsako ceno preprečiti na njih projektirane komunistične nemire.

Papežu vrne Francija avinjonski grad?

Pariz, 30. aprila. a. Francosko katoliško desničarsko časopisje objavlja vesti o pogajanjih med francosko vlado in Vatikanom. »Echo de Paris« poroča, da razmišlja francoska vlada o tem, da bi poklonila zgodovinski grad papežev v Avignonu Vatikanu. »Action française« pa poroča, da se je Vatikan obrnil na francosko vlado s prošnjo, naj bi oddala lurski okraj od škofije v Tharbesu ter ustanovila v Lurdu škofijo. Prvi škof v Lurdu naj bi bil Italijan. Iz tega se sklepa, tako nadaljuje list, da naj bi postala nova škofija posebna cerkev na domena v Franciji kot protiutež vatiškanski državi.

Senzacionalna nemška knjiga o Mussoliniju

Berlin, 30. aprila. d. Veliko zanimanje zbujala pravkar izšla knjiga »Rimski kovač«, v kateri objavlja psevdonimni avtor razgovor, ki ga je imel pred dvema letoma z Mussolinijem. Ta mu je dejal v daljšem razgovoru dejal tudi naslednje: »Pripravljem se vedno na zameno. Za svojo osebo lahko pričnem v Južni Tirolski z novo politiko, ako boste prenehali v Nemci s svojo frankofilsko politiko!« Dalje pripoveduje pisatelj, da se je mudil leta 1925, v Berlinu bivši poveljnik II. italijanske armade general Capello, ki je obiskal nemškega generala Crammona in mu izjavil: »Govorim z vami v Mussolinijevem imenu. Ako bo hotela Nemčija sedaj izvojevati svoje osvobodjenje in popraviti svoje neume meje, tedaj ji bo Italija pripravljena nuditi vse potrebno na razpolago. Tistega dne boste imeli orožje, strelivo, tanke in letala.« Nemški listi beležijo te citate z veliko rezervo.

Položaj Stalina utrjen

Moskva, 30. aprila. d. V Kremliju se je končalo večdnevno zasedanje kongresa komunistične stranke Rusije. Na kongresu so bile sklenjene resolucije, ki zahtevajo, da naj politični biro izvede načrt industrijske lizacije Rusije, dokonča borbo proti pristašem Trockega, omeji agitacijo in delovanje desničarske oportunistične opozicije in nadaljuje z dosedanjim kmetjsko politiko. Kongres je v celoti odobril politiko Stalina.

Manjšinska spomenica dr. Wilfana

Zeneva, 30. aprila. d. Odbor trojice za manjšinska vprašanja, oziroma njegov predsednik japonski član Sveta Društva narodov Adatsi je sprejel memorandum predstavnika manjšinskega kongresa dr. Wilfana. Kakor znano, je odbor trojice pooblaščen, da sprejema ne samo predstave vlad, temveč tudi memorandume vrhovnih korporacij in je zato vzlet memorandum dr. Wilfana na znanje.

Pred prihodom Grandija v Budimpešto

Budimpešta, 30. aprila. s. Italijanski državni podtajnik v zunanem ministru Dini Grandi, ki je pred dnevi obiskal v diplomatski misli albansega kralja Ahmeda v Tirani, bo prišel dne 2. maja v Budimpešto, da v imenu Mussolinija oficijelno poseti državnega upravitelja Hortija. Obisk je tolačiati predvsem kot manifestacija italijansko-madžarskega prijateljstva. Madžarske oblasti se z največjo vneto pripravljajo, da prirede italijanskemu državnemu tajniku čim veličastnejši sprejem. Program obsega celo vrsto svečanih sprejemov in manifestacij madžarsko-italijanske entente cordiale. Višek oficijelnih svečanosti bo tvoril svečan dejeuner pri Hortiju v bivšem kraljevskem gradu.

Posvetovanja ameriške vlade o političnih zadevah

Newyork, 30. aprila. a. Novoimenovani ameriški londonski poslanik general Dawes je prišel iz San Dominga v Washington, kjer se je v dolgotrajnih konferencah posvetoval s predsednikom Hooverjem in Stimsonom. Predmet razgovorov je bilo stališče Zedinjenih držav napram reparacijski in razorožitveni komisiji ter določitev smernic ameriške politike do Velike Britanije.

Washington, 30. aprila. a. Državni tajnik Stimson je izjavil v pismu na podpredsednika ameriških otrokovnih zvez Wolla, da je predsednik Hoover odklonil priznanje sovjetske Rusije.

Mussolini — osemkratni minister

Rim, 30. aprila. d. Minister javnih del Giuratti je podal ostavko, ki jo je kralj sprejel. Danes je kralj imenoval predsednika vlade Mussolinija za ministra javnih del, tako, da bo odslej Mussolini vodil osem ministrstev. V vladi so poleg Mussolinija samo še trije ministri in to minister financ Mosconi, minister prosvete Beluzze in minister prometa Ciano.

Turčija ne prizna monarhije v Albaniji

Rim, 30. aprila. d. Turški zunanji minister Tevrik Ruđi bej je dal novinarjem daljšo izjavo o turški zunanji politiki. Turško-italijansko prijateljstvo je bilo sklenjeno v interesu ocvanja mira na Sredozemskem morju. Prvi uspeh te zveze je uspelo italijansko posredovanje za ureditev grško-turških odnošajev. Glede Albanije pa je izjavil turški minister, da Kemal paša iz globljih razlogov ne bo priznal monarhije v Albaniji in kralja Ahmeda Zogu. Turčija ne more priznati reakcionarnega pokreta v Tirani, ker bi tako priznanje lahko imelo neželjen odmev med turškimi ljudstvom. Mnogi turški podaniki imajo svoje v Albaniji in bi lahko tolačili priznanje albanske monarhije kot odnehanje od republikanskih principov.

Sestava danske vlade

Kodanj, 30. aprila. g. Sestava danske vlade se je po volitvah spremenila tako, da je prevzel ministrsko predsedstvo Stauning, zunanje zadeve demokrat dr. Nunch in obrambo socialni demokrat Rasmussen. Dosedanji notranji minister Zahle bo prevzel pravosodno ministristvo, dočim je bil znani statistik Dahlgard imenovan za notranjega ministra.

Smrt odličnega češkega novinarja

Moravska Ostrava, 30. aprila. h. Glavni urednik lista »Moravske Slesky Dennik« Alojz Martinek je včeraj umrl. Pokojni Martinek je bil znan v slovenskih literarnih krogih, ker je prevedel več del »lovenske moderne literature«.

Potresni sunki plašijo italijansko ljudstvo

Milan, 30. aprila. s. Ker se potresni sunki v Bologni še vedno v presledkih nadaljujejo, je prebivalstvo še vedno v strahu. V nedeljo je bilo čutit več sunkov, posebno močan pa je bil sunk snoti ob 19.37. Prebivalstvo je zopet zbežalo na ulice in le malo se jih je vrnilo zopet v stanovanja. Večina je postavila v okolici mesta šotore, kjer je prebivala noč. Mnogo ljudi je prespalo noč na stoli in žimnicah na prostem, drugi pa so čakali jutro ob ognjih.

Aretacije zavoljo 1. maja v Parizu

Pariz, 30. aprila. s. Na temelju izrednih ukrepov, ki so jih odredile oblasti za 1. maj je policija ponoči aretirala mnogo inozemcev; izmed teh je bilo 26 takoj izgnanih. Med izgnanimi je tudi vplivni član moskovske internacionale Berpalov, ki je prišel nalašč iz Lvona v Pariz, da bi tamkaj vodil inozemsko komunistično agitacijo. Tudi tajnik unitaristične delavske zveze, ki je imel nalog razviti komunistično agitacijo v tovarnah pariških predmestij, je bil aretiran.

Požar v bolgarski zbornici

Sofija, 30. aprila. d. Davi ob 5. uri je izbruhnil v palači Sobrajanja požar, ki je hipoma objel vso zgradbo. Požar je nastal v razpravnih dvoranah. Sreča v nesreči je bila, da je zavoljo stika žice zapel alarmni zvon. Prebujeni slugi so takoj poklicali požarno brigado, ki ji je uspelo rešiti arhiv in biblioteko. Požar, ki je popolnoma uničil razpravno dvorano in v nji vse slike dosedanjih predsednikov in kraljev, je nastal po sodbi izvedencev zaradi kratkega stika. Kakor znano, je Sobrajanje še v ponedeljek imelo sejo, na kateri je bil sprejet proračun in so bile seje odgojene do pravo-slavnih praznikov. Prebivalstva se je polastila velika razburjenost, ker krožijo vesti, da je bil požar podtaknjen iz političnih razlogov.

Hmeljski trg

Zatec, 30. aprila. h. Tendence mirna. Pro-met v Zatecu 70 stotov, na deželi živahno nakupovanje. Cene v Zatecu 1000 — 1200, na deželi 950 — 1100 Kt.